

dabega võib kaalu peale panna. Sel maal on puhas ja terve õht, ja ka talve väga wali ja pitt, suvi aga lühike on, siis teeb ometigi hea wilja maa, wilud suvised ööd, karastaw laste ja järel tulewad soojad päewad, et nii heaste suwi- kui ka talwewili õigel aeal küpses saab, ja kui Jumala iseäraline nuhtlus mitte ei keela, siis võib Viwimaa igal aastal mitu tuhat sälitest ruffid kui ka odre, wõeratele maadele jaata. Võib ka aastast ühe suure hulga linnu, kanepit, lina seemet, mett, waha, humalaid ja teisi asju, wõerastele ära anda. Selle kõrwas on siin väga hea looma- kaswatus, palju hobuseid, sarwloomi ja kitsi. Sammaid on siin aga, teiste maade kõrwa arwates, pea wähe, ja nende will on ka kare ja kõlwatu (wist kauplemiseks?), talurahwale ja teise alama rahwale aga riideks väga mõnus."

Kelch lueb nüüd mitmed Viwimaa jõed ja järwed üles, ja kiidab suurt kalarikkust, tunnistab ka, et mõnes jões pärleid leitakse. Edaspidi saab kaebatud, et majad enamist kõik puust ehitatud on, mis kaua ei seis ja mis läbi palju metsa raisatud saab. Ka on juba selles Chronikas kaebust leidu, et metsadest üle oru põldu tehtud. Juba olla ehitamise puudest ja tulepuudest puudu, ja metsa- linnud, nimelt põdrad ja hirwed olla kasinaks jäänud; ikka olla aga veel nii palju metsalindu,

et ilhe riiksthalte eest enamist igal poolel kuus- teistkümmend jäneft, mõnel aeal ka niisama palju metsiseid, weel rohkem tedresi ja püüsi saada võib. Siis lueme:

„Kui nüüd ka Viwimaa, Jumala poolest ise- äralise wiljarikkusega õnnistatud on, siis on maamees kõige selle rikkuse juures waene ja selle külluse juures õnnetu, sest et tema seda rikkusest rahaks teha võib, mis üle jäi, waid kui temal raha tarwis on, siis peab tema oma wilja ilhe koera-palukese eest (kuida üteldakse) ära andma, mis temal aga wõerast kaubast tarwis läheb, seda peab tema kahelordse hinnaga maksma. Ja tuleb sellest, et siin maal nii wähe linnast ja need üksteisest nii kaugel ära on, et mitmel teisel maal 12. kuni 15. penikoorma peal rohkem linnast näha võib, kui kõigel suurel Viwimaal. Sest kui ka endisel aeal iseäranis Cesti- ja Lätimaal palju ilusaid linnast ja alewikkust olnud, sellel omad korralised Magistratid ja kodanlikud wabadused ja kolm kuni neli sada kodaniku olnud, siis on need ometigi pikkalise sõda aeal, ja Viwimaa hä- witamise aeal nii väga ära rikunud, et nüüd muud näha ei ole, kui paljad waremed. Et aga seesu- gused paigad pärast rahusaamist mitte jälle üles ehitatud ei ole, see on sellest tulnud, et need kes neid mõisast kus linnad ja alewikud juures olwad,